ДЗЯННІЦА

Вестка Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту.

Асобны №. каштуя усюды 35 кап.

№ 11

ВАРУНКІ ПЕРЭДПЛАТЫ:

	На 12 мес.	На 9 мес.	На 6 мес.	На 4 мес.	На 3 мес.	На 2 мес.	На 1 мес.
У Расеі	15р.—к.	11р.50к.	8р.—к.	5р.20к.	3р.90к.	2р.60к	1р.30к.
За граніцу	20р.—к.	18р.—к.	12р.—к.	8р.70к.	6р.—к.	4р.—к.	3р.—к.

Калі выпісваяцца разам некульні №№, та робіцца уступка на 20%.

Перамена адрысу каштуя 50 кап.

Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52.

Масква, 1918 г. 1 Мая. Выходзіць ня меньш чатырох разоу у месяц. І-й год выданьня.

Сегодня 1-ое мая—день торжества трудящихся всѣхъ странъ.

ВСѢ—ВЪ МАНИФЕСТАЦІЮ, ВСѢ ПРИМИТЕ УЧАСТІЕ ВЪ ПРАЗДНИКѢ ИНТЕРНАЦІОНАЛА!

ДА ЗДРАВСТВУЕТЪ СОЦІАЛИСТИЧЕСКАЯ РЕВОЛЮЦІЯ!

ДА ЗДРАВСТВУЕТЪ ИНТЕРНАЦІОНАЛЪ!

Чародны №, па прычыня таго, што друкарня ня будзя працаваць усіо сьвята, выйдзя пасля велікадня.

Выдавецкі атдзел Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту.

задауся мэтаю выдаць збор творау беларускіх пісароу і песьняроу, якія вышлі з народу, з сям'і селян і работнікау, каторы будзя звацца „Зажынкі“. За гэтым іон звертаяцца да таварышоу беларускіх пісьменнікау с прапановаю прысылаць свае творы па адрысу: Масква, Паварская, 52.

Масква, 1 Мая.

У нумары 76 „Вестак Вітебскаго Губэрскаго і Гарадского С. К. Р. і С. Д.“ у стацьці „Прачнецяся“ сябер Баканау ціомнаю ахварбоукаю рысуя палажэньня валасных радау і камітэтау, дзе сусім нема людзей, якія б малі магчымасць вясці палітычную і арганізацыйную працу. Селяне прыходзяць у камітэт паслухаць, аб чым там рахуюць і гаманяць. Але-ж як усякі прыходзіць дзеля таго-ж самага, то выходзіць, што усе рады б „паслухаць“ а гаварыць аб якой-небудь справя некаму. Каб усіо-ж такі дзела йшло, то клічуць у рады „дзяльцоу“, якія могуць і гаварыць і пісаць за грошы. Але ніякае працы, ад якое была б карысць, яны ня робяць.

Такі абрыс, у шчырасці якога сумлевацца нельга, прымушая нас мець трывогу у сэрцы за ліос равалюцыі у родным краю. Гэта трывога аб'апіраяцца на весткі аб тым, што на Вітабшчыня расце і пашыраяцца контар-равалюцыя, што каля самога Вітабску яшче не скасованы панскія маіонткі, што там, у зарубежнай Беларусі вышлі з міністэрскага гуртку нават правыя сыцыялісты-равалюцыянэры, а міністрамі зрабіліся Скірмунт, Кандратовіч і іншыя з панскаго боку. Гэткае ліохкае змацаваньня буржуазеяй працоунага люду мусіло быць' па першыня, праз усціш перад немцамі, з другога боку ад таго, што на мейсцах нема моцнаравалюцыйнага элемэнту паміж селян. Цяжка аб гэтым пісаць, але нічога нязробіш.

Што-ж мы можам парадзіць з гэтаю бядою, чым зможам абараніць ад пагібялі равалюцыю, савецкую уладу? Самы страшэнны вораг равалюцыі гэта цемра і няразуменьня тых вялікіх і сьвятых прынцыпау, якіх дамагаяцца равалюцыя, і якім шмат шкодзіць падкасць „да свайго“. Закладзіны сацыялізму ня так яшчэ вайшлі у разуменьня усіх селян, каб яны былі важней ля іх, чымся часовая уласная карысць і выгада.

Знаючы гэтаго ворага равалюці, можно ведаць срэдства' як памагчы кепскаму палажэнью. Трэба, як можно хутчэй, ня шкадуючы ні грошай, ні працы, паслаць, на Беларусь звычайных да прапаганды і знаючых палітычнае жыцьціо людзей, якія пачалі б навучаць селян, як трэба жыць пры сацыялістычнум устрою і якія патрымалі б у абязсілеушых і няймучых падпоры палітычных дзеячоу на мейсцох.

Усім, ад каго залежыць арганізацыя гэтае справы, дзеля каго заваіовы равалюцыі і яе падтрыманьня натта прыемны, цык вось усім такім асобам і грамадзянскім установам мы радзімо падумаць об гэтым, як можна, хутчэй, бо кожная часіна нясе шмат шкоды равалюцыйнаму руху і дае больш сілы усім контар-равалюцыянэрам.

Нехай-жа новая вясна, калі усіо ажывая і бярэ новая сілы, дасць і нам новая сілы дзеля дамаганьня і замацаваньня тых правоу, якія даруя нам расейская сацыялістычная равалюцыя.

I.

О дѣятельности Беларусскаго Національнаго Комиссаріата.

(Изъ доклода Комиссару по національнымъ дѣламъ).

Декретомъ Совѣта Народныхъ Комиссаровъ отъ 14 февраля 1918 года былъ учрежденъ Бѣлорусскій Національный Комиссаріатъ, въ отвѣтственную коллегію котораго вошли: тов. А. И. Червяковъ—комиссаромъ, тов. В. Скорынко—тов. комиссара и Д. Ф. Жилуновичъ—Главнымъ Секретаремъ. Инициатива учрежденія Комиссаріата принадлежала лѣвому теченію (лѣв. соц.-рев. и больш.) Петроградской Бѣлорусской Соціалистической Громады и Петроградской Бѣлорусской Соціалъ-Демократической партіи (больш.), которыя въ общемъ собранія 7 января 1918 года постановили избрать делегацію для переговоровъ по сему предмету съ Центральнымъ Правительствомъ. Переговоры привели къ положительнымъ результатамъ, и Комиссаріатъ былъ учрежденъ въ вышеупомянутомъ составѣ Коллегіи.

Исключительное положеніе Бѣлоруссіи находившейся въ теченіе болѣе двухъ лѣтъ подъ угрозой нѣмецкаго вторженія, которое имѣло бы опасныя послѣдствія не только для нея, но и для Центральной Россіи, требовало руководства и управленія жизнью и охраной Бѣлоруссіи въ общегосударственномъ масштабѣ. Поэтому въ задачи Бѣлорусскаго Національнаго Комиссаріата, при его учрежденіи, не входили административныя функціи, выполненіе которыхъ, въ виду существующихъ затрудненій для всей страны, требуетъ общегосударственной планомѣрной работы.

На долю Комиссаріата досталась болѣе скромная, но тѣмъ не менѣе важная работа. Онъ получилъ заданіе выполнять функціи, главнымъ образомъ, культурно- просвѣтительнаго характера: распространеніе литературы, освѣщающей смыслъ и сущность установившагося строя, изученіе культурныхъ и экономическихъ богатствъ края, оказаніе моральной и юридической поддержки Бѣлоруссамъ, изученіе и подготовительныя работы къ разрѣшенію бѣженскаго вопроса, изданіе переводной и оригинальной Бѣлорусской литературы, главнымъ образомъ, политико-соціальнаго характера, пропаганда среди Бѣлоруссовъ—солдатъ, крестьянъ и рабочихъ—идей, на основѣ которыхъ должна быть построена новая армія и подготовительные шаги къ формированію отрядовъ этой арміи, организаціонная работа среди рабочихъ и крестьянъ и т. д.

Планомѣрности и продуктивности работы въ указанномъ направленіи много мѣшали и мѣшаютъ, какъ то обще-политическое положеніе, въ которомъ находится Бѣлоруссія, такъ и условія чисто случайнаго характера. Послѣдствіемъ нѣмецкаго вторженія было то, что огромная часть Бѣлоруссіи осталась внѣ той сферы, куда Комиссаріатъ могъ бы направить свою дѣятельность. Бѣженская масса распылилась по всей Россійской Республикѣ и сдѣлать что-либо для ея организаціи очень трудно при современномъ состояніи почты, телеграфа и путей сообщенія. Вслѣдствіе этихъ причинъ Комиссаріатъ не могъ развить своей дѣятельности въ томъ масштабѣ, въ какомъ требуется работа въ настоящее отвѣтственное время. Кромѣ того, подготовка къ эвакуаціи изъ Петрограда, самая эвакуація и устройство въ Москвѣ

отняли много времени, внесли нѣкоторое растройство въ дѣлѣ организаціи самого Комиссаріата, и онъ, вмѣсто выполненія своихъ высшихъ функцій, былъ вынужденъ налаживать свою внутреннюю жизнь. Кратковременность самаго существованія Комиссаріата, который, какъ сорганизованное цѣлое можно считать съ 1-го марта нов. стиля, не позволила показать конкретныхъ результатовъ его работы.

Въ силу всѣхъ этихъ обстоятельствъ дѣятельность Комиссаріата состояла только въ слѣдующемъ: внутренней организаціи его самого, подготовительныхъ работахъ къ началу дѣятельности на мѣстахъ, разработкѣ плановъ предстоящей дѣятельности въ различныхъ областяхъ жизни Бѣлоруссіи и организаціи и надлежащей подготовкѣ издательскаго дѣла.

Организація самаго Комиссаріата заняла довольно много времени, такъ какъ необходимо было собрать надлежащій личный составъ отвѣтственныхъ служащихъ со строгимъ разборомъ въ ихъ политическихъ взглядахъ. Когда всѣ отвѣтственныя должности были замѣщены, приступлено было къ выработкѣ плановъ дѣятельности по каждому Отдѣлу.

Осуществляя эти планы, Комиссаріатъ приступилъ къ подготовительнымъ работамъ: собиранію памятниковъ Бѣлорусской литературы, научныхъ работъ по Бѣлоруссіи, составленію учебниковъ на бѣлорусскомъ языкѣ, переводамъ и сочиненіямъ на Бѣлорусскомъ языкѣ по вопросамъ соціальнымъ и политико-экономическимъ статистической сводкѣ въ различныхъ отрасляхъ жизни Бѣлоруссіи, главнымъ образомъ сельско-хозяйственной, регистраціи и статистикѣ бѣженцевъ—Бѣлоруссовъ, организаціи въ Петроградѣ отряда Красной арміи, который положилъ бы начало къ образованію ихъ въ другихъ мѣстностяхъ, къ изданію брошюръ политическаго содержанія и своей еженедѣльной газеты „Дзянніца". Всѣ указанные виды дѣятельности налажены и идутъ теперь нормальнымъ порядкомъ. Другія же стороны работы Комиссаріата находятся еще въ періодѣ своего зарожденія и оформленія.

II.

Дѣятельность Отдѣловъ Комиссаріата.

Дѣятельность Комиссаріата по Отдѣламъ состояла въ слѣдующемъ:

1. **Агитаціонный Отдѣлъ**, какъ самостоятельный, не существовалъ, какъ вслѣдствіе недостатка надлежащихъ людей при незначительности того личнаго состава, какимъ въ настоящее время располагаетъ Комиссаріатъ, такъ и по причинѣ страшной раздробленности Бѣлоруссіи и ея населенія. Функціи этого необходимаго и въ будущемъ имѣющаго быть образованнымъ, Отдѣла выполнялись до сихъ поръ Культурно-Просвѣтительнымъ, Военнымъ, Издательскимъ Отдѣлами и Отдѣломъ Труда.

2. **Военный Отдѣлъ** велъ пропаганду Совѣтскихъ идей среди солдатъ, организовалъ въ Петроградѣ изъ Бѣлоруссовъ первый отрядъ Красной арміи въ 50 человѣкъ. Этотъ отрядъ имѣлъ ближайшей цѣлью поступить въ распоряженіе Совѣтской Власти для несенія караульной службы или для другихъ цѣлей, по усмотрѣнію руководителя вооруженной охраной Петрограда. Кромѣ того, весь личный составъ этого Отряда предполагалось подготовить въ качествѣ инструкторовъ для организаціи и обученія отрядовъ Красной арміи. Эвакуація Комиссаріата въ Москву помѣшала довести это дѣло до успѣшнаго завершенія. Сформированный отрядъ вошелъ въ составъ коммунистическаго отряда въ Петроградѣ.

3. **Бѣженскій Отдѣлъ**, вслѣдствіе непосредственнаго вѣдѣнія бѣженскими дѣлами особой Комиссіи по демобилизаціи и ревакуаціи бѣженцевъ, конкретной работы сдѣлать не могъ, не имѣя административныхъ функцій. Вся работа Отдѣла состояла въ выдачѣ бѣженцамъ всевозможнаго рода справокъ, въ выдачѣ личныхъ удостовѣреній, регистраціи и собираніи статистическихъ данныхъ о бѣженцахъ.

4. **Издательскій Отдѣлъ**, считая, что настоятельнымъ требованіемъ момента является укрѣпленіе завоеваній октябрьской революціи, поставилъ своей цѣлью, въ первую очередь, издавать свой органъ, въ которомъ неуклонно проводились бы идеи Совѣтской Республики вообще и касающіяся Бѣлоруссіи, какъ Федеративной единицы Россійской Совѣтской Республики, въ частности. Съ этимъ направленіемъ и такой цѣлью Отдѣломъ и издается не менѣе четырехъ разъ въ мѣсяцъ газета «Дзянніца» на Бѣлорусскомъ языкѣ, при чемъ допускаются статьи, объявленія и извѣщенія и на русскомъ языкѣ. Въ цѣляхъ же агитаціоннаго и политическаго образованія населенія Бѣлоруссіи, Отдѣлъ уже приступилъ къ изданію брошюръ: «Восьмичасовой рабочій день», «Власть Совѣтовъ», «Республика Совѣтовъ», «Соціализація Земли» и «Французская революція». Всѣ эти брошюры представляютъ вольное переложеніе на Бѣлорусскій народный языкъ и выйдутъ изъ печати въ самое непродолжительное время. Для широкаго ознакомленія Бѣлоруссовъ со своею древней устной литературой и новѣйшими народными писателями и поэтами, Издательскій Отдѣлъ готовитъ къ печати «Сборникъ художественной и политической литературы Бѣлорусскихъ народныхъ поэтовъ». Этимъ ограничивается дѣятельность Отдѣла въ прошломъ, но въ будущемъ, при благопріятныхъ обстоятельствахъ, онъ разовьетъ свою дѣятельность въ болѣе широкихъ рамкахъ.

5. **Культурно-просвѣтительнымъ Отдѣломъ** образована группа лицъ для составленія учебниковъ и руководствъ для низшей и младшихъ классовъ средней школы на Бѣлорусскомъ языкѣ. Заканчиваются труды по составленію грамматики Бѣлорусскаго языка; въ періодѣ составленія исторія Бѣлоруссіи, руководства по географіи и элементарной математикѣ. Намѣченъ планъ и смѣта краткосрочныхъ курсовъ для народныхъ учителей—Бѣлоруссовъ по вопросамъ, какъ чисто педагогическаго характера, такъ и политическимъ. Отдѣлъ приступаетъ къ разрѣшенію вопросовъ, связанныхъ съ ревакуаціей и ликвидаціей учебныхъ заведеній и учрежденій по народному образованію, эвакуированныхъ изъ Бѣлоруссіи.

6. **Ликвидаціоннаго Отдѣла** Комиссаріатъ не имѣлъ въ виду неопредѣленности того положенія, въ какомъ находится Бѣлоруссія. Но требованія времени диктуютъ Комиссаріату мысль о скорѣйшемъ его созданіи, вслѣдствіе необходимости выясненія положенія тѣхъ государственныхъ и общественныхъ учрежденій, которыя были эвакуированы изъ Бѣлоруссіи и не выполняютъ въ настоящее время никакихъ функцій.

7. **Статистическимъ Отдѣломъ** собраны данныя о состояніи земледѣлія и сельскаго хозяйства въ Бѣлоруссіи въ послѣдніе годы стараго режима. Статистическій Отдѣлъ выполнилъ эту работу въ первую очередь потому, что Бѣлоруссія—край исключительно земледѣльческій и проведеніе декрета о землѣ тамъ должно пройти прежде всего.

8. **Юридическій Отдѣлъ**, кромѣ обычной текущей работы, занятъ въ настоящее время разработкой проэктовъ нормъ имѣющихъ отношеніе къ національно-правовой области жизни Бѣлоруссіи.

Помста.

(С часу панскаго прыгону.

Паднялась, гудзе
Няпогодзіца
Нізка цёмны лѣс
К землі хіліцца...

Ходзяць, плаваюць
Хмары—воблакі,
Ночка цёмная
Галкай чорною...

У каптане мужык
К дому панскаму
Скрозь садок густы
Ціха крадзецца...

Іон ідзе, глядзіць
І туды, й сюды,
Ды з сабою сам
Моучкі думая:

„Вось побачым, як,
Дарагі мой пан,
Мужык—лапотнік
Ды палічыцца!....

За пагарду и здзек
Незаслугную
Што наніос ты мнѣ
Учора вечарам.

Вінават чым я
Папок—злыбяднік,
Што мая дачка
Прыглянулася?...

Яе бацька я,
Няподатлівы,
Зцярахчы сумеу —
Пана слухацца!...

Знаю добра я,
Што ты з сілаю
І на цябе суду
Пі знайсці нідзе.

Ну, дык Бог судзі
Мяне грэшнаго:
Пегаржаць дачку
Маю родную."

Падышоу мужык
К дому панскаму
Ціха высадзіу
Вакно шкляпая.

К пану у спальню
Хутка скочыу іон
І дзяржаўшы нож
У сьпіну убіу яму.

На дварэ шуміць
Няпагодачка
Нізка цёмны лес
К зямлі хіліцца...,..

Цпраз сад дамоу
Мужык крадзяцца,
І як белы снег
Твар бляды яго....

Весь дрыжыць, як ліст
Аглядаяцца...
Дзе палац панау
У мгле хаваяцца...

Х.

Іх Свята.

(Вялікодны сказ).

Ужэ у вербную суботу, калі толькі Антось вярнууся да хаты, двоя дзетак яго Семка і Зоська, спаткалі татку яшчэ у дварэ і, ухапіушыся за полы, у адзін голас пракрычалі:

— Татачка, родняныкі, ужэш і Вялікдзянь хутка! Вось трэ купляць нам муку на пірагі, ды парасятка нагледзець... У Цішкі дужа пекныя мы бачылі—два тыдні таму, як свіньня у яго апарасілася... Купім, татку?

— Купім, дзеткі дарагэнькія, і мукі, купім і парасятка, — супакоіу руплівых дзецянят Антось, шчыра пагладзіушы абоіх мазольнаю рукою па галоуцы.

Радыя дзеткі, уццеліушыся за бацьку, рэзва убеглі у хату і пачалі скакаць ад весеяласці.

— Мама, мама, — крычала Зоська да маткі, якая чагось нахмурыушы сядзела у мыцяльнікавум вакне, падпіоршы кулаком бараду: — мамачка, вось пошля завтра мы с таткам пойдзам муку куплядь к Вялікадню ды парасятка. Я ужэ прасіла яго і он абяцау.

Маці, сур'ёзная і удумная кабеціна, Юстына па ім'ю, колькі хвілін маучала, потым ядбала адхілілася з вакну на хату і нехаця гнеуным тонам прагукала:

— Кінь ты плявузгаць ліха ведая што! Пілявая залішня, на цябе цураха. Вось глядзі хаця, кая хлѣба стачыла — ня то мукі... Абыдамся на гэты раз і бяз пірагоу.

— А чамуж у ваусіх будзя, а у нас не?—упічна запытау Семка, праслухаушы матку.

— А таму, што ваусіх ёсць грошы, усе зарабляць, а твой бацька праз усю зіму і капейкі у хату ня прыніос...

— Дык хай бы вы зарабілі.

— Зарабіу... ня прыніос, ну, дык што?— раззлавау цішком стаяушы у вакне Антось, прыняушы жончыны словы упічышчам ля сябе: А што ж мне зрабіць— як мне быць, калі доля гэткая напісана у жыцьці: бацькі ня навучылі рамяслу, а грамаця так сама і прыходзіцца зямлю рыць усе жыцьцё. Вось і прарыу усе здароу'я. Ня магу цяшка працаваць — ды годзі, а ліогкай работы дзеж дастаняш.

Упікаць, нябось, любіш, а разабрацца ні учым ня парупішся. Разбярыся сперша у варунках, а затым і судзі.

Юстына, калі атказвала Зосьца, зусім ня думала, каб укалоць гаспадара сваімі славамі, хоць крыху і мела ні то на яго, ні то на варункі жыцьця, горкае крыуды. Але праказаушы іх яна чакала лаянкі ад Антося і маучала. „Хай лая, хай навет і цябе, мо хоцькі у крыудзя усе іншая забудзя" — думала Юстына, пазіраючы на дзетак, рэзвых і вясіолых, яшчэ ня прычэпчаных да тайнау жыцьця. Антось, так сама, наказау упічнаго ля жонкі затым, каб зваліць наслоянную на сэрцу крыуду хоць і на нявіноунаго чалавека. Не, як жа ня крыудаваць было яму, як ня злавацца! Іон і сам да дробкау разабрауся у сваім палажэньню, і сам добра азнау, колькі ліха зведаць заставіць яго нядоля. Нарабіла яна шмат балячак у яго на душы, на вошта ж іх уразіць. А Юстына, нібы назнарок, не і не, ды дакрапецца да іх. Вось хоцькі і на гэты раз: яшчэ замесяц да сіоннаго заварушылася у яго думка аб Вялікадню, аб тым, як і што ім прыдзяцца спраулядзь на гэты год сьвяты, хацяб крыху спаходжа на людзей. «Адзін раз у годзя,—думау Антось,—ды і то, каб ня выстачыць». І он старауся работы, нышпарыу па мястэчку, наведвау па меньнях і хадзіу да гораду—але нідзе ня мог папасці, нідзе ня мог знайсці. Вось усяго і заработак яго за увесь пост— што два ці тры дні удалося платоу нагарадзіць у Янкяля. Тры рублі зарабіу і усе трэ на яду атдаць..

— Я ж зусім ня віню цябе, чаго ты злуяшся дарэмна, — атказала Юстына і чагось вышла с хаты. За ею услед выбяглі і Семка з Зоськаю. Антось жа прысеу на лаву, унік вачіма у вакно і задумауся.

Зусім няпрыкметна, дужа неяк хутка прабег увесь тыдзянь. Раптам на дварэ, Красная субота. Антось прашнууся с самаго раньня; іон апошніх два-дні дык зусім ня спау так балюча калолі што думкі аб тым, як жа такі яны будуць спраулядзь сьвята і с чым. Няхацелася верыць, сіл няхапала, каб дазволіць зміршцца з тым, што у іх ня будзя ні паскі, ні парасяці—адным словам, сьвята астанецца бяз каробкі—бяз сьвята—можна сказаць. Дзеткі будуць паглядаць на чужых, завідуваць ім і выпрашваць пірага на вуліцы на каваланчку. Людзі будуць сьмяяцца— уже гэткія людзі! Збіраліся цэлыя клубкі думак, облыталіся у яго голове і ніякаго скутку не знаходзілі. Антось пахмурым тупау па хаця, ня адказвау на запытаньня дзетак, з Юстынаю няахвотна гаварыу.

А Юстына, у свой чарод, мела пачуцьцё нібы толькі с пад зямлі вышла.

Усіо навакол казала ёй, што сьвята, прыходзіць сваею чаргою, што усе яго як водзіцца, сустракаюць палюцку.

Здавалася іой, што і яны сустракаюць разам з другімі, але акружваючая казала, што не, што іх палажэньня інакшая ад другіх. І гэта высовыла іх з гуртка людзей, рабіла зусім інакшімі. Цяжка было мірыцца. Ня міл быу іой сьвет і людзі, нат сам гаспадар. „У гэткіх варунках прыходзіцца жыць", думала на

Беларуская жыцьцё у Маскве.

Чарговы сход „Бѣларусскай Сацыялистычнай Грамады“ адбудзяцца толькі на гэтум тыдні, таму што у звязку са зменаю сяброу маскаускай арганізацыі і с тым, што хацелася, каб на сход з'явіліся і пераехаушыя с Петраграду таварышы— якія апошнія тыдні булі вельмі заняты наладжваннням працы на новум месця. На партыйнум сходзя будуць абгавораны нанова напрамак працы маскоускае арганізацыі, спраяктавання новаго партыйнаго центру за места Ц. К., які застауся у Мінску і зробляны самыя выборы Маскоускаго Камітэту.—Бежанская справа настолькі зачэпвая інтарэсы беларускаго працоунаго люду, што Беларуская чугунковая Грамада на апошнюм сваем сходзя пастанавіла усімі сваімі вольнымі сіламі падтрымаць працу Беларускаго Бѣжанскаго Камітэту. Для дарэмнаго супрацауніцтва записалася ужо 72 чалавекі. Апошніх два-тры тыдні у Маскву з Беларусі з'явилася шмат. Беларусау— служачых чугунак, якіх выгнау з бацькаушчыны „нямецкі прыжым“. Товарышы ня вытрымалі новых порадкау і уцекли у Расейскую распубліку, надзеючыся на таварышаскую помач. Іх назначаюць часткаю на лінію Александраускай чугункі, часткаю пакідаюць у Маскве, але усіх збегшых вельмі зачыпіла балюча пастанова Вікжэдару (Усерасейскаго Выпауняючаго Камітэту служачых на чугунках) аб ня выплацэ жалавання тым з служачых, якія засталіся на месці і ня захацелі эвакувацца. Толькі пасля того, як удалося прабанаць Глауны Дарожны Камітэт Александроускай чугункі, што служачыя чугункі толькі таму ня выяхали адразу, што Выпауняучы Камітэт Заходняй Вобласці у асаблівай адозве у Мінску па працягу, звау ня „паддавацца на правакацыю“, а аставацца пры даручанай працы, што усіх і зблыгала і затрымала—толькі гэтым дамагання бежанцау отрымалі верх и жалавання за два месяцы будуць ім выплачаны, а самі яны будуць прыняты назат на службу.

Апошніх два сходы Беларускаго Бежанскаго Камітэту былі заняты пытаннем аб тым, як павінна быць арганізавана праца, каб яна была не падвойнаю з Нацыян. Камісарыятам. Хацелася б, каб пастроіць працу устанавіушы ясна, што будзя рабіць Камітэт, што—Камісарыят. Блытала справа пытання аб вобласнум Камісарыяцэ, па праэктаванаму рахунку (па рускуй смеця) ад якога спадзеваліся мець грошы на бежанскую справу. Прышлося дачасу заняцца асобнымі пытаннямі яе — становішчам, у яком знаходзяцца беларусскія бежанскія дзіцячыя прытулкі, якіх дастаткі збіраюцца ужо ліквідаваць. На сходзя Бежанскаго Камітэту 13 красавіка былі чатэры прадстаунікі гэтых прытулкау і на закладзінах атрыманаго матарыялу Камітэт пастанавіу выбраць асобную каміс'ю, якой і даручыць увэсь матэр'ял, а пасля упарадкавання передаць Нацыянальному Камісарыяту ля патрэбнай работы.

Зета.

Беларуская Юрыдычная Обчаства у Маскве.

14/1 красавіка адбыуся першы арганізацыйны сход новай арганізацыі—Беларускаго Юрыдычнаго Обчаства. На гэты першы сход з'явилася каля 40 чал. і сход быу адчыняи грам. Іодкоускім А. Н., які у сваем дакладзя пазнаеміу зышоушыхся ля мэты, якія ставіць сабе новапраяктуямая арганізацыя. Па думца іныцыатыунаго гуртка, ад імяні Якога і казау А. Іодкоускі, обчаства няпавінна стаць вузканацыянальнаю арганізацыяю чы прафэсыянальна-эканамічнаю — наадварот: у сябры яго прымаюцца і ня беларусы, а радзіушыяся там, чы звязаныя з Беларусью доугаю працаю і службаю, і хоць бы гэта быу і грамадзянін іншае нацыянальнасці; обчаства ставіць сабе на абгавор і апрацавання тэорытычныя і практычныя пытання права грамадзянскаго, чы крымінальнаго, якія толькі ставіць перад намі, беларусамі, сучастная палітычная жыцьце; обчаства схоча прыці на падмогу беларусам—бежанцам сваею юрыдычнаю консультацыяю (парадаю), обчаства схацела б быць карысным і ля патрэб нацыянальнаго камісарыяту. Затым грамадз. Іодкоускі перайшоу да азнаямлення сходу с праектам статуту обчаства. На заяве аднаго з сяброу сходу звярнуліся да Я. Л. Дылы, як. прэдстауніка Б. С. Г., пазнаеміць сход з беларускім рухам, палітычнымі партыямі і напрамкамі іх з сучасным палітычным станівішчам у звязку с працаю Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту. Тав. Я. Дыла ахвотна гэта зрабіу і пад канец свайго докладу клікау сябрау новае арганізацыі аткінуць усе пэрсанальныя погляды і балючая самапачуцце „разбітых жыццем“ палітычных працаунікоу і, памятаючы добра як патрэбны культурныя сілы пакрыуджанаму вайною беларускаму народу, ісці на патрэбную Беларускаму Нацыянальнаму Камісарыяту працу. Пасля азнаямлення сходу са статутам і выявіушаго нядавольства іншымі яго пунктамі, сход выбрау асобную камісію. якой і даручыу надгатаваць папраукі 8(21) красавіку, калі будзя сходам прысланцца самы статут.

Зэта.

Каваль.

Многа працы у мяне—
Хоць усю пору працуй!
Грэй жалеза у агне
Вымай з горына й куй.
  Молат важкі трымай
  Над кавадлам ікрас,
  З нізу у верх паднімай,
  З верху у ніз, раз у раз.
Адвярніся на спех,
Як сумеяш урваць—
Ня забыцца, каб мех
У свой час патдуваць.
  Адно іскры у бакі
  І да верху лятуць,
  Як паважна, з рукі
  Малаты важка б'юць.
Раз другі і сашнік
Можа у поля ужэ браць
Гарацешны мужык
Сваю ніуку гараць.
  Трэба шворан у воз—
  Я згатую у след—
  Абіць буксы каліос—
  Я й да гэтаго мэт.
Рукі знаюць настрой,
Молат услушан ка мне—
На усе жыцце цяшкой
Працы хопіць у мяне.

Ц. Гартны.

Общее собраніе Бѣлоруссовъ-Бѣженцевъ и Гражданъ гор. Москвы.

21 Апрѣля 1918 года.

На Собраніи присутствуетъ до 200 человѣкъ.

Въ Президіумъ избираются: Предсѣдателемъ—тов. Канчеръ, тов. Предсѣдателя— т. Дыло и Секретаремъ—т. Жилуновичъ.

По предложенію Предсѣдателя товар. Канчера собраніе признало назвать настоящее собраніе предварительнымъ и информаціоннымъ, въ виду небольшого количества собравшихся.

На обсужденіе было выставлено два вопроса:

1) Общее положеніе Бѣлоруссіи въ данный моментъ.

2) Бѣженскій вопросъ.

Голосованіемъ по поводу того, какой вопросъ обсуждать первымъ, 47 голосами противъ 46 постановлено въ первую очередь поставить бѣженскій вопросъ.

Съ докладомъ о положеніи бѣженскаго вопроса въ Петроградѣ выступилъ тов. Канчеръ. Въ общей формѣ, въ видѣ дополненія къ докладу тов. Канчера, давалъ поясненія тов. Силюкъ. Положеніе бѣженскаго вопроса въ Москвѣ освѣтилъ тов. Дыло.

Послѣ отвѣтовъ на вопросы участниковъ собранія, тов. Канчеромъ было внесено конкретное предложеніе выдѣлить изъ состава собранія временное бюро для помощи Бѣженскому Отдѣлу Б. Н. К. созвать аналогичное, но болѣе полное, собраніе въ слѣдующее воскресенье. Предложеніе принято.

Для внѣочередного заявленія слово представляется тов. Туруку, который призываетъ къ работѣ совмѣстно съ Культурно-Просвѣтительнымъ Отдѣломъ Б. Н. К.

О современномъ положеніи Бѣлоруссіи сдѣлалъ краткій докладъ тов. Канчеръ.

Послѣ доклада тов. Канчера, выносится предложеніе объ избраніи Комиссіи по созыву слѣдующаго Собранія. Постановлено выбрать въ Комиссію по одному представителю отъ губерній. Въ Комиссію избраны т. т.: Никитюкъ, Клѣтюкъ, Пушкаревичъ, Никотинъ и Лобанъ.

Въ концѣ по личному вопросу говорилъ тов. Канчеръ.

Предсѣдатель Собранія *Канчеръ.*
Секретарь *Жылуновичъ.*

Собраніе бѣженцевъ-бѣлоруссовъ въ Петроградѣ.

14 апрѣля въ циркѣ „Модернъ“ состоялось общее собраніе бѣженцевъ-бѣлоруссовъ и гражданъ Бѣлоруссіи, проживающихъ въ Петроградѣ и его окрестностяхъ. Собралось около 8 тысячъ человѣкъ. Засѣданіе открылъ І. В. Лагунъ Предсѣдателемъ былъ избранъ Е. С. Канчеръ, товарищемъ предсѣдателя І. В. Лагунъ, секретарями: М. Д. Соболевскій и С. С. Бернштейнъ.

Первымъ обсуждался вопросъ о судьбѣ Бѣлоруссіи. Докладывалъ Канчеръ. Указалъ на то, что Бѣлоруссія на протяженіи многихъ вѣковъ служила ареной борьбы поляковъ, русскихъ, литовцевъ, украинцевъ и даже шведовъ и татаръ. Докладчикъ остановился на теперешнемъ положеніи Бѣлоруссіи, которое рисуется въ мрачныхъ краскахъ. Бѣлоруссію пытаются присоединить къ себѣ поляки, съ другой стороны, литовскіе имперіалисты мечтаютъ образовать бѣлорусско-литовское государство во главѣ съ германскимъ кронпринцемъ. Параллельно съ этимъ, чтобы отстоять самостоятельность Бѣлоруссіи, Исполнительный Комитетъ перваго Бѣлорусскаго Съѣзда организуетъ сопротивленіе, какъ полякамъ, такъ и литовцамъ и принимаетъ всѣ мѣры къ созданію Бѣлорусской республики.

Докладъ былъ принятъ сочувственно. По общему вопросу выступилъ цѣлый рядъ ораторовъ. причемъ выяснилось, что въ оккупированной части Бѣлоруссіи поляки и нѣмцы ввели строгую дисциплину, преслѣдуютъ общественныя организаціи и наводятъ панику; ими забраны

і скоса пазірала на гаспадара, які весь дзень тоукся у хаця, моучкі, з нудлівым паглядам і адбіткам зьнядавольства.

Дзень ціогся, як ля Юстыны, гэтак і ля Антося, паймаверна доуга: здавалася канца яму ня будзя, нібы колькі днёу стачыу іон у сабе. А ім надта хацелася, каб іон хуччэй мінуу. Юстына думала па свойму, Антось па свойму на конт гэтаго, чакалі ж вечара аднакава пільна.

Пад канец іон такі прышоу. Зайшоушая соняйка выслала з за лесу легкія хмаркі, а з імі і коудру цемі, якая хутка распаузлася па усім кутком і стала слацца усюды. У хатах заблішчэлі вагні, рух на в уліцы падняуся. Чууся дух некаго асобна прыемнаго настрою, які на давау быць спакойным чалавеку, а кудысь цягнуу, штось дрэнчыу.

Гэты настрой ня абмінау і Юстыны з Антосям, толькі у абудвых з'іх дастávау няпрыемную стрэчу. Юстына знарок адганяла яго ад сабе, Антось жа усе думкі свае звярнуу к аднаму скутку, к скутку, на які іон парашыу, яшчэ колькі дзіон таму назад, вывясці справу. Думка аб гэтым пераважвала усіо, і пад яе нападам Антось, толькі сцямнела, вышау с хаты. „Што будзя, то хай будзя, — гадау іон, выходзячы з двара: — а іначай нельга быць. Пайду... пайду к цьвінару і... украду каробку. Пайду — бадай ужэ можна пайсці ды наглядзяць. Людзі збіраюцца, едуць да цэрківі. О, ды шмат багатых. Вазьму у аднаго каго кольвяк і...“

Антось вышау на вуліцу і павярнуу к цэрківі.

Цішком, паабоччу, ні скім ня сустракаючыся, мернымі крокамі рухау іон пад цэркау. Яго міналі людзі з вазамі і пешаходы, нападаліся і на стрэчу... Ля цэрківі гарэлі агеньчыкі, та нямігутна, та бегаючыя сюды-туды. У небя так сама, нібы свечкі, блішчэлі зоркі—хмаркі. сабраныя перад заходам — разышліся, разбегліся. Вакол цэрківі ужэ стаяла шмат падводау з каробкамі, на цвінтары многа гуляла моладзі.

З цэрківі даносіуся працяжны спеу — чытаньня дзеяу апосталау. Пакуль Антось падышоу да цэрківі, прайшло з гадзіну часу, і пачалі званіць на дзеі. Мерны, гучны звон, адбіваючыся раз-по-разу, разносіуся далека—далека на укол і тануу дзесьці за мястэчкам. Народ пачау грумадамі валіць у цэркау; яшче боляй загарэлася агеньчыкау па цьвінтары, якія пярэсцілі густую цемь ночы і шчэ боляй згушчалі яе.

Антось ня пашоу на цьвінтар. Украдкаю, з некаю баязняю, толькі зірнуу іон у царкоуныя дзьверы і пашоу к вазам.

Зрэдку дзе хто прайходзіу між яго, а то усіо было ціха. Бязпечня стаялі распрэжаныя коні і жавалі та сечку та сена. На вазах, акрытыя белымі чыстымі скацярткамі, стаялі поуныя каробкі, прывезяны да пасвянчэньня; чууся густы завідны пах, ажно моташна станавілася Антосю, другі дзень галоднаму.

Крадучыся, па хвільна робячы крокі, ныршаліу іон між вазоу; дрыжэу увесь, азірауся боязна; а у вачу так і маляваліся жывыя людзі, якія напаунялі усе куткі між вазоу ды, здэшца, сачылі за ім. А іон выглядау: мацау рукамі, нюхау а кожнум возя, паглядау на капіоу і судзіу па лепшасці іх, у каго спраунеі узяць, каму гэта лягчэй абыдзяцца. Але у цемі ночы нельга было разабрацца.

„Вось гэту і вазьму!“— цьвіорда, толькі ня смела, навэт спужна парашыу іон, і прыпыніуся. Паглядзеу старэнна і пільна. Нідзе — нікога.

„А мо ня браць зусім? Гэтаж кража будзя — грэх і сорам. Перад гэткім важным сьвятам красці. Ціж гэта можна? Усіо жыцьціо свае я нічога ня крау, ніколі нічога, а цяпер... Ние-э ня буду, — і Антось ужэ адвярнууся, каб іці назад. Але разам ізноу спыніуся.

„Красці! Няужэ гэта будзя кража, калі я вазьму ля галодных дзетак у багага на колькі рублёу. Ды што ж я вінават, што я ня маю, а іон мая!

Можа у яго шчэ дома столькі засталося, а я... я ні капейкі ня маю... Вазьму! Парашэньня браць — пераважыла, і Антось хутка парушыу каробку; напробувау падняць... „Не, усеткі баюся, ня адважуся! — і пaставіу яе назад.

Але раптам настрой змяніуся і адагнаушы суменьня, Антось увертна усхапіу каробку, паставіу на глабіно обманкам, потым узняу на спіну. Пачуу ціжар. Адметна было, як дрыжалі рукі і уся пастаца. Цюкала трывогаю сэрца. Яшчэ с паугадзіны ня рухау іон ад воза, азіраючыся на мейсцы, потым крануўся.

На званіцы затрызвонілі. З цэрківі народ вялікаю грумадаю выходзіу за пратэсамі і харонгамі. Пеялі вясіолыя набажэнныя песьні.

Антось цішком мінау цвінтар. Яшчэ адна хвіліна, і іон схавауся-п у цемры ночы. Але раптам хтось яго спыніу.

— Ты што нясеш? Ці ласьня ужэ пасьвяцілі? — запытау Антося іон.

— Я... я... пасьвяцілі... ідзеця скарэй, — дужа спужаушыся, адрываючы словы, праказау іон, і выпусціу з рук каробку.

— Лаві, лаві злодзя-а-я! — даніосся да яго вушэй трывожны гук.

Спаткаушы Антося чалавек, міжвольна схапіу яго за рукі і моцна трымау, завучы на падмогу.

За парканам, на цьвінтары, спявалі „Хрыстос уваскрос“.

Ц. Гартны.

Подъ знаменемъ единенія и братства трудящихся всѣхъ странъ пусть выйдетъ сегодня на манифестацію каждый бѣлоруссъ, какъ равноправный и свободный членъ трудового союза всѣхъ народовъ.

всѣ запасы хлѣба, реквизуется скотъ. Характерно отмѣтить слѣдующій инцидентъ: когда одинъ изъ ораторовъ заявилъ, что католики не есть бѣлоруссы, а по крови и по духу настоящіе поляки, весь циркъ заволновался, послышались протесты какъ со стороны католиковъ, такъ и православныхъ: „Это старая религіозная травля, долой его!".

Съ заключительнымъ словомъ по этому вопросу выступилъ Канчеръ и заявилъ, что въ предѣлахъ Бѣлоруссіи живетъ, кромѣ бѣлоруссовъ, много другихъ національностей—великоруссы, евреи, поляки, литовцы и, кромѣ православныхъ. имѣются бѣлоруссы-католики. Въ свободной Бѣлоруссіи не должно быть и не будетъ національностей и религіозной розни: тамъ всѣ народы равны и, сообразно своей численности, будутъ участвовать въ государственныхъ дѣлахъ. (Шумные аплодисменты).

Вторымъ былъ поставленъ вопросъ о бѣженцахъ. Докладчиками выступили Соболевскій и Крахельскій Первый изложилъ планъ организаціи отправки бѣженцевъ на мѣста и всякаго рода вспомоществованія. Второй, будучи командированъ въ Псковъ по дѣламъ бѣженцевъ и вернувшись оттуда, подѣлился своими впечатлѣніями. Оказывается, что бѣженцы до послѣдняго момента пробирались по одиночкѣ, неорганизованно, безъ всякой помощи и поддержки со стороны германскихъ властей. Только на дняхъ въ виду настойчивыхъ требованій буквально голодающихъ бѣженцевъ они были отправлены въ двухъ поѣздавъ въ товарныхъ вагонахъ, но не черезъ Двинскъ, а черезъ Ригу, гдѣ ихъ ожидаетъ нѣсколько переходовъ. Отношеніе нѣмцевъ къ бѣженцамъ, по словамъ Крахельскаго, самое отвратительное, „свинское".

Въ результатѣ была составлена спеціальная комиссія по дѣламъ бѣженцевъ-бѣлоруссовъ, въ которую вошли Черепукъ (Гродненской г.), Силюкъ (Виленской г.), Шаматуна (Сувалкской г.), Жарановичъ (Могилевской г.), Корсакъ (Витебской г.), Соболевскій и Канчеръ (Минской г.).

Рѣшено общее собраніе бѣженцевъ-бѣлоруссовъ и гражданъ Бѣлоруссіи въ Петроградѣ созывать почаще.

На дняхъ въ Москву въ связи съ бѣженскими дѣлами выѣзжаетъ комиссія въ составѣ: Силюка, Канчера и Черепука.

З Беларусі.

Вітэбск: у горадзі зусім німа газы. запасы у складох прыходзяць к канцу. Вуліцы ня асьвечваюцца, жыхары сядзяць бяз святла.

— Весь час адбываюцця сходы бежанцау, на якіх выбіраюць пасланцоу да нямецкаго начальства, каб разам пракапацца, як і што стаіць справа на конт вертаньня іх да дому. Пасланцы выбіраюцца па губэрням.

— Нямецкі наступ скасавау усю працу равалюцыйных устаноу. Усе яны вымушаны перанясці яе у тайкі' скрытна- Найболяй старэнна працуя Мінская рада работнічых і салдатскіх дэпутатау. Надоячы іон надрукавау пракламацы і пашырая іх у тысячах штук. У пракламацыях пішацца: «Ніякіх згод з гэрманскімі гвалтоунікамі быць ня павінна. Ня можа быць рэчы аб падрэзу льозунгау равалюцы· Далоу акупацыйная начальства»,

---

— У газэтах павядамляюць, што у Воршы сабралася вельмі многа палонных, якія уцяклі з плену гэрманскаго. Усе яны надта худыя аттаго, што іх мала і дрэнна карміл, убога адзеты і многія хворы. Са Смаленску туды паехалі, каб наладзіць справу з'ядою і лекамі,

---

— У Мінщчыня немцы даляй стараюцца касаваць усе заваевы равалюцыі, варочаючы да уласці старыя установы і даючы яе разным чорнасотнікам. Гэтак, вернуты да жыцьця губэрскія і паветавыя з'езды і міравыя суды. Пускаюць у ход законы, выданыя Львовым і Керэнскім. У Мінску прыцяглі да жыцьця стары вакружны суд з пракурорам Каральовым, які барджэй хапіуся цягнуць ца суду асобных бальшавікоу, на якіх усцягвая віну, быццам яны клікалі да пагромау. Даляй гэты ж пракурор распарадзіуся, што усе тыя, хто жаліуся па правілам дэкрэту. Як адно, так і другоя сустрэчана жыхарамі ня прыхільна.

У Міншчыня цяпер працуя пошта тольki дзеля таго, каб разсылаць лісты розныя правіцяльству. К сярэдзіня апрэля думаюць пусціць параходы з Бабруску на Кіяу.

Чугункі перавозяць толькі розны товар да немцау, аустрыякау і украінцау.

На усход разрашаюць рух бежанцау, якіх праводзяць с канвоям.

— Немцы усіо яшчэ ня могуць асталявацца на мейсцу: ваяунічы дух падбухторвая іх і яны раз у раз завязваюць бойкі. Гэтак, атрымана вестка, што яны некулькі раз пераходзілі дэмаркаціенную мяжу і стралялі па рускуй варця. Кожны раз іх атганялі назад. Як відаць гэта яны робяць ня бяз ведама свайго вышэйшаго начальства.

– У Смаленску с тым звязкам, што быу выдан прыказ, каб перадаць частку царкоуных, касціольных і школьных грошай управя хауруса калек-ваякау, паднялося падбухторваньня супроць Савецкае уласці. Сярод ціомных людзей шырацца усякія чуткі аб тым, нібыта у цэрквіох „жыдоускія камісары" паробяць тэятры, бані і нават хлявы. Да гэтаго падбухторваньня прыліплы і многія папы. Слова „жыд" так і вісіць у паветры. Усюды гурткамі збіраюцца хуліганы і усякая здзекуюцца с паміж праходзючых жыдоу.

— У звязку з замірэнням і васнным супакоям ля дэмаркацііоннай мяжы, па дробным мястэчкам з'явіліся гурткі кандрабандыстау (таемных пераходчыкау граніцы і пераношчыкау тавару). Гэтак, надоячы у Вітэбшчыня, ля мяст. Бешанковічы злавілі іх і атабралі шмат чагось.

Нямецкія белагвардэйцы надта здзекуюцца у забрануй Беларусі з нашых людзей. Стараюцца знайсці маленькую прычэпку, а потым за яго караюць. Караюць і без усякіх прычэпак. Гэтак: у Себяжскум павеця надоячы у віоску Грыву зайшло 300 чал. салдат с гарматою і забралі усе дастаткі. Каля станцыі Расіены перайшлі за дэмаркаціонную мяжу, дзе злавілі двух парцізанау-разведчыкау і прыказалі ім зрабіць сабе крыжы і, выкапаць магілы; пошля гэтаго іх закапалі жывымі. Вядома—супроць гэтаго узростая помста і немцам стараюцца нядараваць. Дзе можна закладаюць атрады і нападаюць на немцау, а дзе кидаюць бомбы. С Полацку паведамляюць што там у штаб нямецкаго корпусу кідалі бомбы і папсавалі памяшчэня. а так сама і забілі дваіх прэдстаунікау штабу.

Паміж беларусамі.

Нарауская арганізацыя Беларускай Сацыял-Дамакрацкай Работнічай парты злучылася з Расейскай Камуністычнай партыяй (бальшавікоу) і прыняла назву „сэкцыя беларусау". У культурна-осьветняй справе іой дадзяна поуная аутаном'я. Пры сэкцыі закладаяцца атдзел гуртка „Ахвотнікау Беларускаго Народнаго Штукарства"

З беларускай сэкцыі увайшлі у камуністычны атрад 25 чал. Бяда, што ня хапая работнікау.

У хаця Беларускай сэкцыі бальшавікоу атдзелам беларускаго камісарыяту склікаяцца сход бежанцау, ля абгавору іх справу.

АД РАДАКЦЫІ.

Рукапісы, якія прысылаюцца ля друБу, павінны быць чытэльна напісаны на одным боку паперы.

Няпрынятыя рукапісы звертаюцца ау. тарам, калі ля перасылкі будзя прыслана марка. Малыя рукапісы ня варочаюцца зусім

Радактар прымая од 11 да 5 гад.
Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52, тял. 1-85-51.

Радактары:
З. Жылуновіч, Я. Петровіч.

Выдавец:
Беларускі Нацыянальны Камісарыят.

Юридическій Отдѣлъ Бѣлорусскаго Національнаго Комиссаріата,

имѣя въ виду кодифицировать всѣ матеріалы по обычному праву Бѣлоруссіи, обращается ко всѣмъ организаціямъ и учрежденіямъ, а также и къ частнымъ лицамъ съ просьбой представить таковые матеріалы въ постоянное, либо временное, распоряженіе Отдѣла.

Расходы, связанные съ пересылкой и доставкой, могутъ быть возмѣщены.

Юридическій Отдѣлъ Бѣлор. Націон. Ком.
(Москва, Поварская, 52.)

ОТЪ ЮРИДИЧЕСКАГО ОТДѢЛА БѢЛОРУССКАГО НАЦІОНАЛЬНАГО КОМИССАРІАТА.

При Юридическомъ Отдѣлѣ Бѣлорусскаго Національнаго Ксмиссаріата бѣлорусскому населенію **даются справки** по всѣмъ **вопросамъ юридическаго характера.** Консультація **отъ 12 до 2 час. дня ежедневно,** кромѣ дней неприсутственныхъ.

Юридическій Отдѣлъ Б. Н. К.

Канцылярыя Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту адчыняна штодня, апроч сьвят, ад 11 г. да 4 гадзіны дню.

У Вітабску заложана філія Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту. Камісарам назначан т. А. Мартіноускі. Адрыс: дом Акцызнаго губэрскаго упрауленьня.

Атдзел Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту у Пецярбурху знайходзіцца на Баскавум перавулку, дом. 22, кв. 16, куды і радзімо звяртацца за усімі справамі па Беларусі у звязку з Пецярбурхам.
Б. Н. К.

У Пецярбурзі „Дзянніца" прадаецца вось у якіх мейсцох: Атдзел Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту (Баскау, 22, кв. 16), Нарауская арганізацыя Беларускай Сацыяль-Дамакрацкае Работнічае Партыі (Пецяргоуская шаша, д. 80, кв. 71), „Украинскій Базар", (Пец. Бок, Вялікі прашпект, д. 3), Неускі, у газэтчыка пры касціолу св. Катарыны і Васіліоу Востраурог Вял. праш. і 10 ліні·

Типографія Сов. Раб. и Солд. Деп. Москва, Тверская, Мамоновскій пер., д. 21.